

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIGOSDRU

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

**Dezvoltarea și consolidarea culturii calității la nivelul
sistemului de învățământ superior românesc – QUALITAS**

**RAPORT SINTETIC PRIVIND
TENDINȚELE DE EVOLUȚIE A CALITĂȚII
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR
în urma evaluărilor realizate**

ARACIS – Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior

Acest material este realizat în cadrul proiectului POSDRU – QUALITAS.
Reproducerea completă sau parțială a prezentului document se va realiza numai
cu acordul scris al ARACIS.

Raportul sintetic

**privind tendințele de evoluție a calității învățământului superior în urma
evaluărilor realizate** este prezentat și pe site-ul www.aracis.ro, în secțiunea
destinată prezentării rezultatelor proiectului

<http://www.aracis.ro/proiecte/qualitas/>.

ISBN 978-973-0-20636-4

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurarea a Calității în
Învățământul Superior

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.2 „Calitate în învățământul superior”

Titlul proiectului „Dezvoltarea și consolidarea culturii calității la nivelul sistemului de învățământ superior românesc – QUALITAS”

Contract POSDRU/155/1.2/S/141894

RAPORT SINTETIC

privind tendințele de evoluție a calității învățământului superior în urma evaluărilor realizate

Manager de proiect /Președinte ARACIS

prof. univ. dr. Iordan Petrescu

Expert, Coordonator Pachetul de lucru PL II:

prof. univ. dr. Mircea Neagoe

Expert senior Pachetul de lucru PL II:

prof. univ. dr. Ștefan Stanciu

Experți, Asistenți Pachetul de lucru PL II:

prof. univ. dr. Codruța Ileana Jaliu

lector univ. dr. Crina Rădulescu

Colaborator științific:

conf. univ. dr. Emilia Gogu

**București
2015**

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE
OEPOSDRU

Editor:
Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior
Data publicării:
decembrie 2015

**Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a
Uniunii Europene sau a Guvernului României.**

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

CUPRINS

I.	Analiza tendințelor de evoluție a stării calității învățământului superior românesc pe baza datelor din rapoartele de evaluare instituțională din perioadele 2008-2009 și 2014-2015	7
I.1.	Organizarea sistemului de asigurare a calității	7
I.2.	Politici și strategii pentru asigurarea calității	10
I.3.	Inițierea, monitorizarea și revizuirea periodică a programelor de studii	12
I.4.	Raportul dintre numărul studenților și al cadrelor didactice	13
I.5.	Evaluarea periodică a calității corpului profesoral	14
I.6.	Programe de stimulare și recuperare	16
I.7.	Baze de date și informații	16
II.	Tendențe și certitudini formulate pe baza analizei unor informații existente în baza de date a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior	17
III.	Opinia universităților asupra proceselor de autoevaluare și de evaluare externă a calității în învățământul superior și propuneri de îmbunătățire a politicilor și metodologiilor de evaluare și asigurare a calității	19
III.1.	Analiza cantitativă	19
III.2.	Analiza calitativă a răspunsurilor la întrebările din formularul de anchetă sociologică	22
III.2.1.	Principalele dimensiuni ale calității sistemului de învățământ superior	22
III.2.2.	Modificările care trebuie aduse în Metodologia de evaluare externă a instituțiilor de învățământ superior și a programelor de studii	23
III.2.3.	Indicatorii din metodologia ARACIS în vigoare mai puțin relevanți pentru evaluarea instituțională sau a programelor de studii	25
III.2.4.	Mijloacele prin care universitatea poate să urmărească traseul profesional al absolvenților ei	26
III.2.5.	Principalele dimensiuni ale performanței unei instituții de învățământ superior	27
III.2.6.	Principalele dimensiuni ale performanței cadrului didactic	29
III.2.7.	Principalele dimensiuni ale performanței studentului/absolventului	29

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

III.2.8. Tendințele învățământului superior românesc în domeniul asigurării și managementului calității în opinia unor reprezentanți ai universităților evaluate instituțional prin Proiectul Qualitas	30
IV. Aprecieri, observații și tendințe formulate de reprezentanți ai universităților evaluate instituțional prin Proiectul Qualitas cu privire la evaluarea calității și calitatea sistemului de învățământ superior	32
Abrevieri	36
Referințe	37
Anexă – Formularul de anchetă sociologică	38

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurarea a Calității în
Învățământul Superior

I. Analiza tendințelor de evoluție a stării calității învățământului superior românesc pe baza datelor din rapoartele de evaluare instituțională din perioadele 2008-2009 și 2014-2015

Raportul sintetic privind tendințele de evoluție a calității învățământului superior prezintă succint informații și date din rapoartele de evaluare instituțională din perioadele 2008-2009 și 2014-2015, precum și din rapoartele de autoevaluare realizate de către universitățile evaluate în cadrul proiectului „Dezvoltarea și consolidarea culturii calității la nivelul sistemului de învățământ superior românesc - QUALITAS“, Contract POSDRU/155/1.2/S/141894: Universitatea Națională de Arte București, Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București (SNSPA), Universitatea “1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, Universitatea “Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Universitatea “Eftimie Murgu” din Reșița, Universitatea “Petru Maior” din Târgu-Mureș, Universitatea “Politehnica” din București, Universitatea “Politehnica” din Timișoara, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir” din București, Universitatea de Arte “George Enescu” din Iași, Universitatea de Medicină și Farmacie “Carol Davila” din București, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară “Regele Mihai I al României” a Banatului din Timișoara, Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București, Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea din București, Universitatea din Craiova, Universitatea din Petroșani, Universitatea Româno-Americană din București, Universitatea Tehnică “Gheorghe Asachi” din Iași și Universitatea Tehnică de Construcții din București.

Rapoartele de evaluare instituțională elaborate în perioadele 2008-2009 și 2014-2015, precum și rapoartele de autoevaluare realizate de către universitățile evaluate reprezintă o sursă valoroasă de informații și date, aspecte care permit realizarea unei proiecții asupra tendințelor de evoluție a stării calității învățământului superior românesc. Limitele acestui demers sunt date de mărimea lotului de universități – 20 în cazul de față – și de unele diferențe de structură a rapoartelor menționate. Pentru că raportul încearcă să surprindă dinamica sistemului de asigurare și evaluare a calității învățământului superior, sunt menționate doar areorei numele universităților, cu atât mai mult cu cât aspectele semnalate au caracter de cvasi-generalitate.

I.1. Organizarea sistemului de asigurare a calității

Trecând în revistă progresele universităților evaluate instituțional în anii 2014 și 2015, se constată că organizarea sistemului de asigurare a calității reprezintă o preocupare majoră în perioada scursă din anul universitar 2008-2009 până în prezent.

Din rapoartele menționate se constată că, în timp, există o continuitate în ceea ce privește organizarea sistemului de asigurare a calității, dar și amplificarea și diversificarea activităților și responsabilităților cadrelor didactice implicate în

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

managementul calității. În raport cu anii 2008-2009-2010, în anul 2015 asistăm la rafinarea filosofiei privind calitatea și la o dedicare adecvată spre beneficiul studenților și al partenerilor universităților.

Comparând situația din 2014-2015 cu cea din 2008-2009, constatăm că la toate universitățile organizarea sistemului de asigurare a calității este mai amplă, mai cuprinzătoare și mai complet aplicată la toate nivelurile executive: facultăți și departamente didactice. De asemenea, s-au făcut progrese notabile în sensul creării de structuri și proceduri interne funcționale cu referire la cerințele legislative, la reglementările ministerului de resort, la standardele ARACIS etc. privind asigurarea calității în învățământul superior. Modernizarea sistemului de asigurare a calității este dovada că această dimensiune a învățământului este importantă și atent monitorizată la toate universitățile.

În cele ce urmează prezentăm câteva aspecte relevante privind organizarea calității, ilustrând că bunele practici se regăsesc la toate universitățile.

Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia are structuri, strategii, politici și procedee concrete pentru managementul și asigurarea calității activităților de predare, învățare și cercetare, dar și pentru dezvoltarea unei culturi proprii pe două niveluri: Comisia pentru evaluarea și asigurarea calității la nivel instituțional subordonată Senatului, respectiv comisiile pentru evaluarea internă și asigurarea calității educației la nivelul facultăților. Încă din anul universitar 2008-2009 funcționează și Departamentul de Management al Calității, care are preocupări constante în direcția stabilirii unor repere calitative și cantitative (benchmarking). Departamentul își desfășoară activitatea pe baza unei proceduri instituționale prin care se urmărește colectarea și prelucrarea informațiilor referitoare la activitatea unor universități din țară și străinătate.

La Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iași funcționează Comisia pentru Evaluarea și asigurarea Calității (CEAC) care aplică consecvent un prevederile unui manual de proceduri. În conformitate cu regulamentul propriu de organizare și funcționare, CEAC are ca misiune reglementarea și monitorizarea programelor de studii, în acord cu strategia dezvoltării universității și cu exigențele acreditărilor externe – naționale și internaționale.

La nivelul Universității din Petroșani s-au întreprins acțiuni menite să îmbunătățească cultura calității: organizarea de cursuri de specialitate în domeniul managementului calității; crearea unui corp de evaluatori interni; inițierea de activități de consultare și schimb de opinii cu instituții similare din țară și străinătate în vederea promovării bunelor practici în activitățile didactice și de cercetare științifică universitară. În prezent, o parte dintre membrii comisiei CEAC sunt înscrși în Registrul Național al Evaluatoarelor din cadrul ARACIS pe diferite domenii, ceea ce oferă garanția cunoașterii procedurilor, criteriilor, standardelor de performanță și indicatorilor cuprinși în Metodologia de evaluare externă a programelor de studii și a instituțiilor de învățământ superior elaborată de ARACIS.

Începând cu anul 2005, odată cu înființarea la Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița a Comisiei pentru Evaluarea și Asigurarea Calității (CEAC), universitatea a

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

implementat și perfecționat continuu un sistem modern de management al calității, care a fost restructurat la începutul anului 2010 în conformitate cu principiile SR EN ISO 9001:2008 și supus certificării TÜV Austria, organism de certificare acreditat pentru instituții de învățământ.

Universitatea „Petru Maior” din Târgu-Mureș a aplicat încă din 2008 numeroase proceduri de sistem și proceduri operaționale, având ca suport un Manual al calității și un manual dedicat managementului proceselor educaționale la nivelul departamentelor și al facultăților. În anul universitar 2014-2015 sistemul de Management al Calității este reglementat prin „Regulamentul de organizare și funcționare al Sistemului de Management al Calității”. În universitate există un corp de 58 auditori interni, instruiți în domeniul managementului calității în conformitate cu cerințele standardelor ISO 19011:2009 și ISO 9001:2008, care desfășoară activități de audit în toate compartimentele universității.

La Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București, la Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași, Universitatea Româno-Americană din București, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București, Universitatea „Petru Maior” din Târgu-Mureș etc., benchmarking-ul este o strategie pe mai multe niveluri și se realizează prin analiza datelor referitoare la calitate oferite de universități din țară și străinătate. Colectarea și analiza acestor date se realizează cu ajutorul unor instrumente specializate în benchmarking.

La Universitatea din București, începând cu anul universitar 2014-2015, pe lângă CEAC la nivel de universitate funcționează și comisiile pentru evaluarea și asigurarea calității la nivelul facultăților. CEAC dispune de regulamente și proceduri specifice sistemului de management al calității pentru a dezvolta o cultură proprie a calității. Elementele de progres sunt legate de existența planurilor strategice și planurilor anuale privind calitatea tuturor activităților care se desfășoară în universitate. Printre realizările managementului calității se remarcă creșterea capacității resurselor umane de a furniza calificări adaptate cerințelor în schimbare ale pieței muncii.

Pentru asigurarea calității tuturor formelor de activitate universitară, în Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București funcționează structuri de consultanță, monitorizare și evaluare internă, constituite în concordanță cu legile în vigoare: Comisiile de Evaluare și Asigurare a Calității – CEAC, din 2006, Comisia de Etică și Deontologie Universitară – CEDU, din 2012 (care își desfășoară activitatea pe baza Codului de Etică și Deontologie Profesională) și Comisia de Etică a Cercetării Științifice – CECS.

Universitatea „Politehnica” din București are structuri organizatorice suport pentru implementarea Sistemului de Management al Calității: Consiliul Calității, la nivel de universitate, CEAC, comisiile calității la nivel de facultăți și grupurile de lucru la nivel departamental. Limitele de competență și relațiile care se stabilesc între aceste structuri și structurile existente în universitate sunt prezentate în Regulamentul privind Sistemul de Management al Calității și în Regulamentul de funcționare al Consiliului Calității. Împreună cu Departamentul de Management al

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

Calității, CEAC a organizat cursuri de pregătire pentru auditori interni, adresate membrilor corpului profesoral din universitate, astfel încât să fie cunoscute în toate facultățile prevederile Manualului calității și standardele ARACIS pentru evaluarea programelor de studii.

Structura organizatorică a sistemului de management al calității din Universitatea „Politehnica” din Timișoara, membrii CEAC, membrii comisiilor calității de la nivelul facultăților și departamentelor, precum și corpul auditorilor interni au o orientare coerentă pentru a dezvolta o temeinică și profitabilă cultură a calității. Întregul demers în domeniul calității se face cu largă participare a studenților. Structurile DGAC și CEAC din cadrul Universității „Politehnica” din Timișoara au asigurat evaluarea EUA din anul 2012, iar recent participarea la demersul de evaluare internațională U-Multirank.

În cadrul Universității de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București funcționează un Consiliu al Calității, o Comisie pentru Evaluarea și Asigurarea Calității la nivel de universitate și subcomisii pentru evaluarea și asigurarea calității la nivel facultate/departament și la nivelul programelor de studii, care lucrează în mod integrat. Asigurarea calității se desfășoară în conformitate cu Regulamentul cu privire la asigurarea calității. În vederea promovării unei culturi a calității, 58 de cadre didactice au calitatea de auditori, evaluatori ai programelor de studii și instituționali în cadrul ARACIS, participanți la instruirile ARACIS de formare a evaluatorilor.

La nivelul Universității de Vest din Timișoara există de mai mulți ani Departamentul pentru Managementul Calității, care promovează o cultură a calității prin angrenarea întregii comunități academice din universitate cu scopul de a asigura îndeplinirea obiectivelor calității și mijloacelor de realizare a acestora. Departamentul pentru Managementul Calității coordonează elaborarea de proceduri referitoare la standardele de calitate, publică și revizuește Manualul Calității; de asemenea, diseminează informații referitoare la asigurarea calității, gestionează relația cu organisme care publică sisteme de ierarhizare universitară (QS, U-Multirank), implicându-se și în proiecte legate de calitate în învățământul superior.

I.2. Politici și strategii pentru asigurarea calității

Obiectivele universităților privitoare la asigurarea și îmbunătățirea calității sunt legate de asigurarea resurselor de învățare și de sprijin adecvate studenților în vederea unei cât mai bune formări profesionale a acestora, asigurarea calității corpului profesoral și a personalului auxiliar, asigurarea unei evaluări juste și transparente a competențelor dobândite de către studenți, coerența ofertei educaționale, comunicarea funcțională în interiorul universității și în afara acesteia, precum și transparența instituțională. Observația este valabilă pentru mari universități: Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București etc., dar și pentru universități de mai mici dimensiuni: Universitatea Tehnică de Construcții din București, Universitatea de Arte “George Enescu” din Iași, Universitatea de Medicină și Farmacie “Carol Davila” din București etc.

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurarea a Calitatii în
Învățământul Superior

În ultimii ani, prin strategia internă, Universitatea de Vest din Timișoara și-a asumat dezvoltarea unei culturi a calității, inclusiv susținerea financiară (contribuții pe proiecte), evidențiată prin structurile create și participarea la o serie de proiecte care vizează domeniul calității, prin realizarea unor analize sistematice și enunțarea unor recomandări cu privire la politica de calitate internă, dar și la nivel național.

Începând cu anul universitar 2008-2009, obiectivele privind calitatea ale Universității Tehnice de Construcții din București erau generoase: identificarea și aplicarea celor mai bune practici de îmbunătățire continuă a procesului de învățământ; implementarea unor proceduri de evaluare a calității pe toate segmentele procesului de învățământ; introducerea unui feed-back de la studenți, absolvenți și angajatori privind structura și calitatea prestației educaționale și îmbunătățirea acesteia în consecință; identificarea cerințelor și așteptărilor reale ale mediului socio-economic privind competențele absolvenților fiecărui program de studii, corelarea acestora cu practica internațională (europeană). Se constată că după cinci ani toate aceste obiective au fost atinse, progres care a contribuit la creșterea vizibilității universității.

Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București a stabilit, a documentat, a implementat, menține și îmbunătățește sistemul de management al calității care conține un manual al calității la nivel instituțional, numeroase proceduri de sistem și proceduri operaționale. Performanța proceselor este monitorizată în conformitate cu metodele de măsurare precizate în Matricea proceselor.

Privind evoluția sistemului de asigurare a calității la Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară "Regele Mihai I al României" a Banatului din Timișoara, pe lângă evaluările interne periodice, sistemul de management al calității este evaluat periodic în conformitate cu standardul ISO 9001:2008 prin audit de supraveghere anual de către organismul de certificare SRAC. În cadrul Universității de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București, procesul de evaluare și asigurare a calității este continuu.

La Universitatea "Politehnica" din Timișoara, Universitatea Româno-Americană din București și altele, în implementarea politicilor au fost implicate toate cadrele didactice și numeroși studenți. Grilele de evaluare a activității științifice au fost modificate astfel încât să fie stimulată vizibilitatea internațională. În ultimii ani, politicile și strategiile pentru asigurarea calității sunt exprimate prin planurile strategice ale universității și ale facultăților. Ele corespund atât legislației naționale, cât și recomandărilor ENQA și EUA.

Politica de asigurare a calității prezentată în Planul managerial 2012-2016 și în Declarația de politică în domeniul calității a Rectorului Universității „Politehnica” din București demonstrează locul deosebit de important al calității în strategia și implicarea totală a managementului de la cel mai înalt nivel în realizarea obiectivelor privind calitatea, fiind precizate și mijloacele de realizare. Fiecărei politici îi corespund strategii de realizare cu prevederi și termene concrete.

Universitatea din București a ajuns la un nivel ridicat de cultură a calității, ceea ce determină ca fiecare membru al comunității academice să fie cointerestat

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

să participe activ în activitățile propuse pe plan academic. Politicile de evaluare și asigurare a calității sunt proiectate la nivelul fiecărui departament. La nivelul universității, se extinde implementarea Standardelor de control managerial intern, care acoperă domeniile: mediul de control, performanță și managementul riscului, informarea și comunicarea, activitatea de control, audit și evaluare.

Universitatea „Petru Maior” din Târgu-Mureș și-a creat un sistem de indicatori de performanță specifici, prin care și-a organizat sistemul de management al calității în conformitate cu cerințele standardului ISO 9001:2008 pentru activitatea de învățământ și de cercetare.

Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București, Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iași și altele au dezvoltat în ultimii cinci ani platforme și sisteme informatice care susțin procesele de evaluare și prelucrare statistică a datelor care oglindesc evoluția asigurării și evaluării calității.

Anual, la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia se întocmește un Raport de evaluare internă privind calitatea educației, pe baza căruia se elaborează un set de recomandări care se regăsesc în Planul Operațional al Universității în anul următor. Politicile, strategiile și procedurile privind asigurarea calității sunt diseminate la nivelul tuturor structurilor academice și administrative.

Mecanismele de asigurare a calității s-au diversificat în timp. Acestea privesc atât activitățile de management universitar, administrativ, respectiv activități de predare-învățare, cât și serviciile academice sau de cercetare științifică.

Managementul calității are la bază o abordare pe bază de proces, în care intrările reprezintă cerințele beneficiarilor, iar ieșirile - satisfacția obținută - este evaluată periodic, urmărindu-se îmbunătățirea continuă a tuturor activităților desfășurate.

I.3. Inițierea, monitorizarea și revizuirea periodică a programelor de studii

În toate universitățile din lotul evaluat există câte un regulament cu privire la inițierea, aprobarea, monitorizarea și evaluarea periodică a fiecărui program de studii, care se aplică în mod riguros și consecvent. Realizarea planurilor de învățământ este monitorizată și fundamentată prin structuri interne la nivel de facultate și de universitate.

Se constată un real progres în ceea ce privește monitorizarea și revizuirea periodică a programelor de studii. Analiza acestora se face, de regulă, de către colective de lucru din care nu lipsesc studenții și reprezentanți ai angajatorilor, asigurând astfel o racordare continuă cu dinamica pieței calificărilor universitare și profesionale.

Principalele acțiuni întreprinse în cadrul activităților de monitorizare se referă la analiza structurii planului de învățământ; analiza conținutului fișelor disciplinelor; stabilirea posturilor didactice; repartizarea disciplinelor în funcție de competențele, funcția didactică și de realizările științifice dovedite ale personalului didactic; analiza rezultatelor învățării, exprimate prin performanțele obținute de studenți.

Ca element de noutate, Facultatea de Medicină Veterinară din cadrul Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului „Regele Mihai I

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

al României” Timișoara și-a aliniat curricula universitară cu cele ale altor facultăți de profil din UE, în vederea acreditării europene.

Monitorizarea programelor de studii se desfășoară prin diverse metode: analiza rezultatelor învățării, chestionare completate de studenți referitoare la prestația cadrelor didactice, activitatea de audit intern a calității. Evaluarea periodică a programelor de studii, în cadrul sau în afara evaluării instituționale, se face pe baza unor rapoarte de autoevaluare.

La Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București, fundamentarea deciziilor are la bază armonizarea cu cererea și piața muncii, respectarea reglementărilor naționale, convergența cu bunele practici și cerințele privind asigurarea calității din spațiul european al învățământului superior medical.

La Universitatea din București, prin colaborările internaționale în cadrul diferitelor proiecte, programele de studii sunt adaptate periodic la cerințele pieței europene și internaționale. O dovadă în acest sens o constituie creșterea numărului studenților străini la diferite programe de studii. Există un plan de implementare a compatibilizării programelor de studii/planurilor de învățământ cu structura calificărilor de pe piața forței de muncă.

I.4. Raportul dintre numărul studenților și al cadrelor didactice

Datele din Tabelul 1 au fost calculate luând în considerare numărul studenților de la toate formele de învățământ și numărul cadrelor didactice titulare și asociate.

Tabelul 1

Universitatea	2008 – 2009	2014 – 2015
Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș	23.28	18.23
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia	29.02	19.13
Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iași	19.38	16.57
Universitatea Tehnică de Construcții din București	14.66	10.01
Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București	5.44	6.08
Universitatea din București	20.42	14.74
Universitatea Politehnică din București	15.70	16.95
Universitatea „Politehnică” din Timișoara	18.00	15.23

Universitatea	2008 – 2009	2014 – 2015
Universitatea din Petroșani	37.37	15.44
Universitatea „Eftimie Murgu“ din Reșița	18.40	19.95
Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Regele Mihai I al României” a Banatului din Timișoara	18.30	15.10
Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București	28.79	22.63
Universitatea de Națională de Arte din București	5.74	7.46
Universitatea din Craiova	32.58	16.15
Universitatea de Vest din Timișoara	21.12	15.58
Universitatea „Babeș-Bolyai“ din Cluj-Napoca	31.30	23.42
Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București	42.70	20.19
Universitatea de Arte „George Enescu“ din Iași	8.16	6.30
Universitatea Româno – Americană din București	29.25	13.53
Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir“ din București	30.23	30.84

Se constată reducerea semnificativă a raportului dintre numărul studenților și al cadrelor didactice la aproape toate universitățile. Această schimbare pregnantă este urmarea scăderii numărului total al studenților și a ușoarei creșteri a numărului cadrelor didactice din sistemul de învățământ superior românesc. Desigur, afirmația de mai sus trebuie acceptată cu rezervă pentru că se referă doar la datele universităților evaluate instituțional în cadrul proiectului Qualitas.

1.5. Evaluarea periodică a calității corpului profesoral

Unul dintre elementele de progres în managementul calității din ultimii ani este înființarea comisiilor de audit intern la nivelul unor universități / facultăți, structuri care urmăresc respectarea standardelor de calitate privind activitatea didactică. În fișa de audit se consemnează constatările comisiei privind respectarea programului orar al activității planificate, respectarea locului de desfășurare, condițiile de desfășurare a activității, respectarea programei analitice și a planului de lucru,

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

folosirea tehnologiilor didactice noi, rata prezenței la activitatea programată, impactul activității asupra cursanților etc.

Universitățile au realizat mecanisme de evaluare multicriterială transparente, care includ elemente de clasificare a performanțelor în predare, cercetare și în serviciile aduse instituției și comunității. Evaluarea de către managementul universității este componenta corolar a monitorizării activității didactice, științifice și administrative a fiecărui cadru didactic. Evaluarea cadrelor didactice se realizează în conformitate cu regulamentele dedicate acestui proces și presupune: autoevaluarea; evaluarea colegială; evaluarea personalului didactic de către studenți; evaluarea de către directorul de departament. Rezultatele diferitelor activități sunt cuantificate printr-un punctaj alocat în funcție de volumul de muncă și de importanța activității pentru universitate. În baza punctajului acumulat pentru întreaga activitate se realizează clasamentul cadrelor didactice pentru acordarea gradațiilor de merit.

Evaluarea colegială reprezintă una din componentele evaluării periodice a calității corpului profesoral pentru toate universitățile românești. În ultimii ani, evaluarea colegială este considerată și acceptată ca fiind obligatorie și periodică. În fiecare departament didactic există câte o comisie de evaluare anuală a performanțelor didactice și de cercetare ale fiecărui cadru didactic/cercetător și se redactează câte un raport anual privind calitatea acestora.

Evaluarea colegială se realizează conform unor proceduri stabilite la nivel de universitate, folosind un chestionar specific, alcătuit pe baza a numeroase criterii de performanță, rezultatele obținute reprezentând elemente de referință în stabilirea politicii fiecărui departament privind promovarea didactică, acordarea gradațiilor și a salariilor de merit.

Pentru a asigura un caracter obiectiv evaluării, la numeroase universități se utilizează o fișă de autoevaluare a activității științifice și didactice, în special pentru activitatea de cercetare științifică, instrument care permite cuantificarea activității de cercetare, a realizărilor artistice și prestigiului științific.

Evaluarea personalului didactic de către studenți reprezintă una dintre cele mai importante verigi din lanțul managementului calității. În toate universitățile, studenții au posibilitatea de a evalua la sfârșitul fiecărui semestru activitatea didactică a cadrelor didactice la cursuri, seminarii, laboratoare și la alte activități aplicative pe baza unor chestionare, respectându-se anonimatul persoanelor care au completat chestionarele și confidențialitatea rezultatelor. Toți studenții au posibilitatea de a completa chestionarele de evaluare a activității cadrelor didactice în format tipărit sau în sistem online. Rezultatele evaluărilor studenților sunt discutate în cadrul structurilor universitare.

Evaluarea multicriterială a performanțelor academice ale cadrelor didactice, realizată de către universitățile evaluate în anul universitar 2014-2015, reprezintă un factor esențial care a contribuit la îmbunătățirea activității didactice și de cercetare. Această practică va crea un cadru optim de promovare a cadrelor didactice și va permite stimularea performanțelor prin salarizare diferențiată.

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

I.6. Programe de stimulare și recuperare

Stimularea cetățeniei active, implicarea studenților în viața comunității, coroborată cu dezvoltarea abilităților practice, ca obiectivare a competențelor transversale dobândite prin frecventarea disciplinelor complementare au fost materializate de numeroase universități prin acordarea de credite ECTS și recunoașterea activităților de voluntariat. Susținerea activismului comunitar în viața universitară studențească este recunoscută de Universitatea de Vest din Timișoara prin acordarea unor puncte suplimentare în procesele de acordarea a burselor studențești de excelență, a obținerii locurilor în taberele studențești și în căminele universității.

Facultățile Universității de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București, ale Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și ale altor universități oferă anual premii cu caracter stimulator pentru activitatea profesională a studenților. Studenții performanți pot participa la realizarea unor proiecte de cercetare științifică sau educaționale și pot beneficia de burse de mobilitate.

Universitatea din Craiova practică de mulți ani un sistem de stimulare a studenților cu performanțe deosebite. Participarea studenților la concursuri profesionale naționale și internaționale este finanțată din fondul centralizat al universității.

Pe de altă parte, studenții cu dificultăți de învățare beneficiază de programe de sprijin și de recuperare dedicate (consultații, consiliere pentru evitarea abandonului școlar, resurse de alternative de învățare etc.).

A existat și există o preocupare constantă pentru recuperarea studenților cu dificultăți de învățare, asistența studenților și orientarea în activitatea profesională a acestora. Programele de recuperare a studenților cu dificultăți în învățare se realizează prin asistență individuală în cadrul fiecărui departament și asistență prin Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră.

Stimularea creativității studenților, încurajarea lor permanentă, crearea unui context favorabil gândirii independente, asocierii libere a ideilor, dezvoltarea capacității de argumentare, motivare pentru alegerile făcute, precum și permanenta atenție acordată studenților care întâmpină dificultăți în studiu sunt câteva direcții importante de acțiune ale corpului profesoral din cadrul universităților, facultăților și departamentelor.

I.7. Baze de date și informații

Universitățile dispun de sisteme informatice integrate care permit colectarea, prelucrarea și analiza datelor și informațiilor relevante pentru evaluarea și asigurarea instituțională a calității. Universitățile aplică proceduri operaționale de colectare și prelucrare a informațiilor curriculare de la universități din țară și străinătate pentru stabilirea de repere calitative și cantitative. Sistemele informatice integrate tratează diferite aspecte existente în cadrul proceselor universitare: planuri de învățământ, sisteme de notare; sesiuni de admitere; registre matricole și situații școlare; studenți și traiectoriile școlare ale acestora; organizarea pe module, grupe și subgrupe a seriilor de studenți; sesiuni de examene și notele obținute la examene; burse; taxe și

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

obligății financiare ale studenților; situații și analize școlare dedicate managementului universitar; diplome de licență și suplimente la diplomă etc. În cadrul universităților funcționează centre de comunicații cu activitate specifică reglementată și centre internaționale de comunicații care au intrat în structura națională ROEDUNET.

Sistemele informatice ale universităților permit colectarea următoarelor categorii de informații: misiune, organizare, structură, conducere, administrație, relații internaționale, relații publice, centrul de consiliere și orientare pentru carieră, dotări, facilități, orar, facultăți, forme de învățământ, cadre didactice etc.

Universitățile utilizează baze de date care se completează on-line pentru analiza și prelucrarea datelor privind activitatea didactică și de cercetare științifică a cadrelor didactice și cercetătorilor.

Evidențele financiar-contabile se realizează prin sisteme informatice dedicate.

Toate sistemele de informații și resursele online dezvoltate de universități au ca scop declarat sporirea calității procesului educațional: platformele online dedicate învățământului la distanță, accesul online la situațiile școlare, accesul facil la Internet pe parcursul mobilităților didactice și studențești Erasmus, platforme de comunicare cu Alunni, serviciile suport etc.

II. Tendințe și certitudini formulate pe baza analizei unor informații existente în baza de date a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior

Pentru a surprinde tendințele de evoluție a stării calității învățământului superior românesc, în cadrul proiectului „Dezvoltarea și consolidarea culturii calității la nivelul sistemului de învățământ superior românesc – QUALITAS”, au fost analizate informațiile existente în baza de date a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior înregistrate de universitățile care au fost evaluate instituțional în perioada decembrie 2014 – iunie 2015. Specific, au fost analizate comparativ datele din secțiunea Managementul calității corespunzătoare anului universitar 2008-2009, respectiv 2014-2015. Acest demers completează aspectele prezentate în capitolul anterior.

Datele prezentate în cele ce urmează reprezintă doar secvențe privind activitatea, progresul și problemele universităților din eșantionul evaluat prin Proiectul Qualitas. Aceste date permit conturarea unor tendințe de dezvoltare instituțională.

1. În ultimii cinci ani, la majoritatea universităților a crescut semnificativ numărul persoanelor deținătoare de competențe în colectarea / prelucrarea și analiza datelor cu privire la evaluarea și asigurarea calității și a crescut numărul total al angajaților cu norma de bază care au atribuții în colectarea și analiza datelor cu privire la evaluarea și asigurarea calității. În unele universități s-a înregistrat o creștere remarcabilă (atât relativă, cât și în valoarea absolută) a dimensiunii corpului de persoane implicate în procesele de management al calității.

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

2. Numărul angajaților universităților care dețin competențe specifice activităților de asistență socială/educațională și care derulează activități specifice de consiliere / asistență destinate studenților este în creștere evidentă. De exemplu, în anul universitar 2014-2015, la Universitatea de Vest din Timișoara existau 73 de specialiști care au oferit servicii de asistență la 4732 de studenți. La Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București, numărul angajaților care dețin competențe specifice activităților de asistență socială sau educațională a crescut, iar numărul studenților care au apelat în ultimul an la serviciile de asistență se ridică la 1194. Situații similare întâlnim la Universitatea „Gh. Asachi” din Iași, Universitatea din București, Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București etc.
3. A crescut semnificativ numărul studenților cu performanțe înalte care au beneficiat de burse sau recompense. Exemplele sunt numeroase. Astfel, la Universitatea din Craiova numărul celor care au beneficiat de aceste facilități a crescut în ultimii ani de peste 5 ori. La Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș numărul studenților respectivi a crescut de peste 10 ori, suma totală cheltuită fiind de circa 13 ori mai mare decât în anul 2008. Aceeași rată de progres s-a înregistrat și la Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București. La Universitatea „Gh. Asachi” din Iași a crescut de circa șase ori suma totală cheltuită de instituția de învățământ superior pentru recompense oferite studenților cu performanțe înalte, iar la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca suma totală cheltuită de instituția de învățământ superior pentru recompense oferite studenților cu performanțe înalte a crescut de la 111.680 lei la 618.540 lei în ultimii 5 ani. Exemplele pot continua.
4. Universitățile au realizat programe de învățare adaptate nevoilor studenților cu performanțe înalte, ceea ce nu se întâmpla cu cinci ani în urmă. Asemenea practici întâlnim la Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș, la Universitatea Româno-Americană din București, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia etc. Și la Universitatea de Vest din Timișoara preocuparea pentru stimularea studenților pentru performanțe înalte a condus la creșterea cuantumului bursei de merit și altor recompense, 32 de studenți beneficiind de suma de 140.760 lei în anul universitar 2014-2015. Pe de altă parte, a crescut preocuparea managementului instituțional pentru stimularea studenților pentru a obține performanțe înalte, prin creșterea numărului de programe de învățare adaptate acestora.
5. În ultimii cinci ani au fost create facilități pentru persoanele cu dizabilități la numeroase instituții de învățământ superior. Astfel de realizări au fost înregistrate la Universitatea Tehnică de Construcții din București, Universitatea “Politehnica” din Timișoara, Universitatea “Politehnica” din București, Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București, Școala Națională de Studii Politice și Administrative etc.
6. Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, pe lângă facilități materiale pentru studenții cu dizabilități, a dezvoltat și programe software care facilitează

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

accesul la informații pentru persoanele cu deficiente de vedere. Pe de altă parte, la Universitatea de Vest din Timișoara s-a mărit numărul tutorilor care asigură servicii specifice pentru persoanele cu dizabilități, precum și al programelor de învățare adaptate nevoilor acestora. Există și aici programe software care facilitează accesul la informații pentru persoanele cu deficiente de vedere și o imprimantă BRAILLE.

7. Numărul volumelor existente în bibliotecile universităților evaluate instituțional în anul universitar 2014-2015 a crescut în valoare absolută și s-a mărit semnificativ numărul locurilor din sălile de lectură. Astfel de evoluții sunt evidente la toate universitățile din lotul de 20 evaluate în cadrul proiectului Qualitas.
8. La majoritatea universităților s-au înregistrat cheltuieli sporite pentru achiziția de carte și a crescut numărul abonamentelor la reviste și periodice. Elementul de noutate este creșterea interesului pentru acces la baze de date online, fapt care a condus în mod firesc la scăderea numărului volumelor împrumutate/consultate de către studenți. Excepția s-a înregistrat la Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București unde numărul volumelor consultate de către studenți în decursul ultimului an universitar a crescut cu circa 50%.

III. Opinia universităților asupra proceselor de autoevaluare și de evaluare externă a calității în învățământul superior și propuneri de îmbunătățire a politicilor și metodologiilor de evaluare și asigurare a calității

III.1. Analiza cantitativă

Pentru a identifica opinia reprezentanților universităților evaluate instituțional în cadrul proiectului Qualitas asupra proceselor de autoevaluare și de evaluare externă a calității la nivel instituțional și de program de studii, precum și pentru identificarea propunerilor de îmbunătățire a politicilor și metodologiilor de evaluare și asigurare a calității în învățământul superior din România a fost realizată o anchetă sociologică pe bază de chestionar (formular de anchetă sociologică¹). Instrumentul de cercetare a fost elaborat pe baza itemilor din *Metodologia de evaluare externă, standardele, standardele de referință și lista indicatorilor de performanță – ARACIS* și din *Ghidul activităților de evaluare a calității programelor de studii universitare și a instituțiilor de învățământ superior*.

Formularul de anchetă sociologică este prezentat în Anexă.

Menționăm că analiza cantitativă a răspunsurilor la întrebările din formularul de anchetă sociologică a fost realizată cu sprijinul expertului PL IV – conf. univ. dr.

¹ Instrumentul de cercetare a fost elaborat de către experții Pachetului de lucru PL II cu sprijinul științific acordat de conf. univ. dr. Emilia Gogu

Emilia Gogu. Acest demers științific a condus la rezultate în măsură să contribuie la ameliorarea politicilor și metodologiilor de evaluare și asigurare a calității.

Astfel, la solicitarea de a evalua cu note de la 1 la 10 nivelul de satisfacție privind procedurile, politicile, metodologiile interne și mecanismele de îmbunătățire a calității proceselor academice au rezultat valorile prezentate sintetic în Figura 1.

Figura 1

Datele obținute pun în evidență o percepție pozitivă asupra nivelului de satisfacție privind procedurile, politicile, metodologiile interne și mecanismele de îmbunătățire a calității proceselor academice în cadrul universităților.

Cu privire la mecanismele privind evaluarea externă a calității, rezultatele conduc la concluzia că evaluările externe satisfac nevoile și așteptările universităților, așa cum se poate observa din Figura 2.

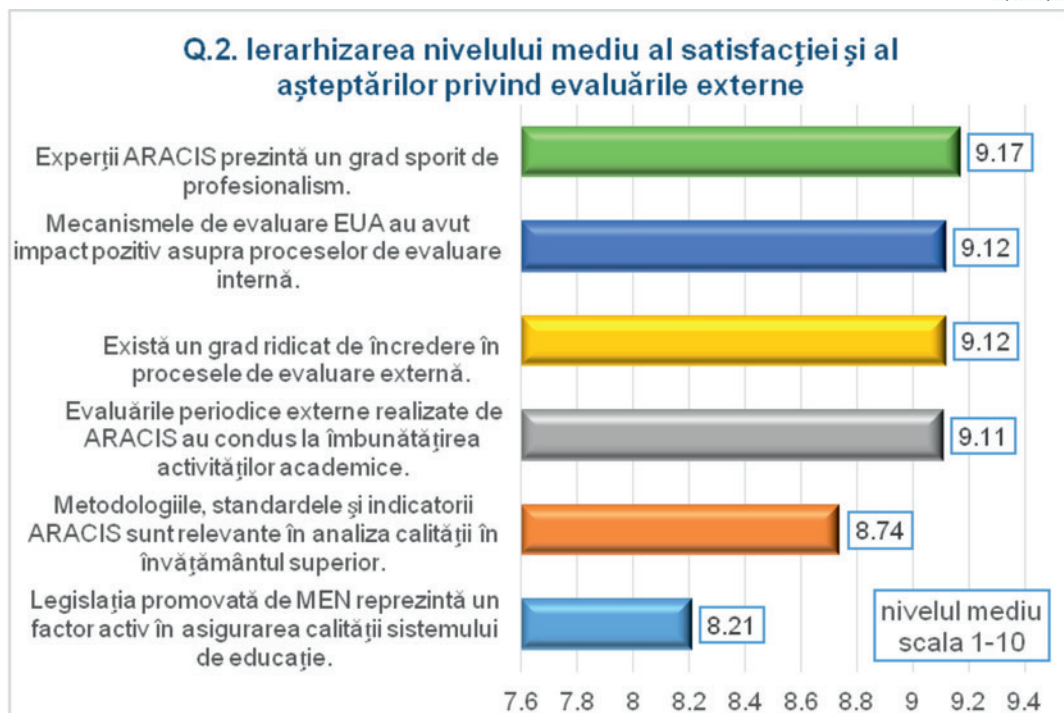

Figura 2

În cadrul aceleiași cercetări, au fost solicitate propuneri privind îmbunătățirea proceselor de educație și de evaluare a calității. Rezultatele cantitative sunt prezentate în Tabelul 2.

Tabelul 2

Itemii	Indicatorii tendinței centrale și de variație			
	Media	Modul	Abaterea standard	Coeficientul de variație%
Indicatorii menționați în fișele de evaluare externă necesită o cuantificare numerică, cu ponderi prestabilite, care prin agregare să stabilească un scor global.	8,32	10	2,148	25,83
Este importantă utilizarea platformelor e-learning în procesul didactic (predare-învățare-evaluare).	8,42	10	1,794	21,32
Procesul de evaluare a calității sistemului de învățământ trebuie să se desfășoare etapizat: I) Nivel instituțional, II) Nivelul programelor/ domeniilor de studii, III) Nivelul disciplinelor din planul de învățământ.	8,99	10	1,530	17,02

III.2. Analiza calitativă a răspunsurilor la întrebările din formularul de anchetă sociologică

III.2.1. Principalele dimensiuni ale calității sistemului de învățământ superior

1. Cultura organizațională bazată pe conceptul de calitate
2. Asigurarea resurselor pentru realizarea politicilor și obiectivelor în domeniul managementului calității
3. Dimensiunea socială: accesul facil la studii universitare, creșterea ratei de parcurgere în timp a studiilor în învățământul superior și de absolvire
4. Generarea încrederii în capacitatea și performanțele universităților în satisfacerea așteptărilor implicite și explicite ale societății
5. Responsabilitatea societății față de sistemul de învățământ superior (manifestată față de profesioniști, manifestată la nivel guvernamental) și recunoașterea acestuia ca generator de valori
6. Dimensiunea internațională (alinieră la standardele și practicile învățământului superior european), dimensiunea națională (cerințele societății românești), dimensiunea instituțională. Cea mai importantă dimensiune a sistemului de asigurare a calității este cea instituțională, impusă de cerințe interne de management, de responsabilizare a personalului universității și de orientare spre performanță.
7. Dimensiunea academică (activitățile instructiv-educative și de cercetare)
8. Cercetarea științifică adecvat finanțată, care să conducă la realizări de prestigiu, valoroase pentru economia țării și care să susțină procesul educațional
9. Climatul etic și de integritate, prestații de calitate din partea cadrelor didactice și conduită responsabilă în procesul educațional
10. Înalta pregătire a cadrelor didactice, permanenta interacțiune cu studenții, oferirea unor competențe care să le faciliteze absolvenților inserția pe piața muncii
11. Adaptarea curriculei la noile provocări din economie, prin promovarea principiilor antreprenoriatului
12. Dezvoltarea colaborării cu angajatorii și adaptarea curriculei cu nevoile economiei și societății
13. Cadre didactice competente, studenți cu interese autentice de cunoaștere și dezvoltare personală/profesională, sistem performant de (auto)finanțare
14. Performanță, creativitate, păstrarea autenticității naționale, asumarea responsabilității

Calitatea sistemului de învățământ superior este un concept multidimensional, care poate fi abordat din perspectiva organizației furnizoare de educație. Calitatea reflectă măsura în care instituția este capabilă să confere programelor de studii

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurarea a Calității în
Învățământul Superior

oferite acele caracteristici care să conducă la atingerea unor standardelor de calitate acceptate și utilizate la nivel național și/sau internațional; din perspectiva studenților, calitatea educației se reflectă prin intermediul măsurii în care universitatea le asigură mediul de învățare optim pentru însușirea competențelor profesionale și transversale dorite și pentru dezvoltarea viitoare a carierei; din perspectiva societății, calitatea educației este sinonimă cu efortul universității de a furniza absolvenți pregătiți pentru piața muncii. Misiunea învățământului superior este în primul rând de a răspunde nevoilor specifice de educație și de formare profesională ale individului, precum și nevoilor dezvoltării sociale și economice ale comunității (locale, regionale, naționale). Instituția de învățământ superior își îndeplinește acest scop doar în măsura în care satisface aceste nevoi la un standard de calitate care permite atât individului, cât și societății să devină performante într-un mediu globalizat, caracterizat prin competiție și dinamism.

III.2.2. Modificările care trebuie aduse în Metodologia de evaluare externă a instituțiilor de învățământ superior și a programelor de studii

1. Actualizarea procedurilor în funcție de legislația în vigoare. Corelarea prevederilor Metodologiei de evaluare externă a instituțiilor de învățământ superior și a programelor de studii cu Legea nr.1/2011
2. Simplificare și acordarea unei autonomii sporite universităților
3. Clarificare asupra importanței fiecărui indicator în privința rezultatului final al evaluării și ce anume se întâmplă atunci când un indicator nu este îndeplinit.
4. Accent mai scăzut asupra indicatorilor cantitativi de tipul „minimum 70% titulari, din care cel puțin 25% sunt profesori și conferențieri”. Un astfel de indicator limitează capacitatea universităților de a organiza programe de studii în colaborare cu universități străine.
5. Criterii, standarde și indicatori ponderați în funcție de importanță și evaluați prin punctaje sau calificative
6. Simplificarea modului de redactare a raportului de autoevaluare prin conceperea unei matrice în care se introduc date cantitative-calitative care să garanteze un nivel minim al calității. Raportul respectiv ar putea fi realizat într-o formă sintetică în format online.
7. Eliminarea redundanțelor existente între cerințele normative obligatorii și standardele și indicatorii de performanță prevăzuți în metodologia ARACIS (este vorba despre indicatorii referitori la misiunea instituției de învățământ superior, baza materială, activitatea de cercetare care se repetă în cele două secțiuni ale fișei vizitei etc.).
8. Reformularea mai clară a unor indicatori care fac referire simultan la o multitudine de cerințe. Exemple: Valorificarea calificării universitare obținute - Centrarea pe student a metodelor de învățare – Referențialul 1 din fișa vizitei de Evaluare instituțională; Buget și contabilitate – fișa vizitei de Evaluarea instituțională

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

ARACIS
Agenția Română de
Asesare a Calității în
Învățământul Superior

9. Reducerea pachetului de documente solicitate (de exemplu, privitoare la evoluția instituției), diminuarea accentului pus pe indicatorii care vizează spații, dotări, facilități și creșterea importanței acordate calității proceselor educaționale propriu-zise (centrarea pe student a activității didactice, calitatea științifică a materialelor de tip curs etc., diseminarea și valorificarea rezultatelor activității de cercetare a cadrelor didactice în procesul de învățământ)
10. Introducerea unor mecanisme de identificare a cerințelor și așteptărilor mediului economic privind competențele absolvenților
11. Simplificarea procedurii în cazul programelor care au fost deja acreditate
12. Diferențiere între procedura de reevaluare de cea de evaluare inițială
13. Utilizarea unor indicatori globali de calitate ca sumă a indicatorilor individuali
14. Flexibilizarea procedurilor de evaluare și cuantificarea evaluărilor
15. Diferențe mari între standarde și standarde de referință (ultimele ar trebui să fie decise la nivel de universitate)
16. Accentul este pus pe indicatori numerici, statistici și mai puțin pe evaluarea în ansamblu a rezultatelor obținute
17. Stabilirea unui prag maximal în ceea ce privește modificările planului de învățământ între două evaluări periodice
18. Criteriile, standardele și indicatori necesită un grad mult mai mare de flexibilitate, cu stabilirea unor valori extreme acceptabile
19. ARACIS să asigure și consultanța privind întocmirea rapoartelor de autoevaluare
20. Indicator nou: Numărul studenților incoming/outgoing din/la destinații interne și externe; duratele stagiilor
21. Proceduri pentru evaluarea gradului de absorbție a absolvenților
22. Criterii, Standarde și Indicatori: mărirea ponderii indicatorilor de tip outcome și standardizarea evaluării acestora
23. Acordarea unei ponderi mai însemnate indicatorilor de tip output specifici unui program de studii (în prezent indicatorii de input și cei de proces sunt cei mai importanți din punct de vedere numeric)
24. Între cerințele normative obligatorii și standardele și indicatorii de performanță prevăzuți în metodologia ARACIS poate fi realizată o uniformizare și poate fi urmat modelul comisiei de ID privind concentrarea în fișa vizitei atât a cerințelor normative obligatorii, cât și a standardelor și indicatorilor de performanță.
25. Precizarea clară a indicatorilor de performanță a căror neîndeplinire atrage după sine neautorizarea/neacreditarea unui program de studii
26. Stabilirea indicatorilor de performanță cuantificabili, cu delimitarea explicită a nivelului minim de îndeplinire a acestora în vederea autorizării/ acreditării / evaluării

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurarea a Calității în
Învățământul Superior

27. Centrarea procedurilor, criteriilor, standardelor și indicatorilor pe evaluarea gradului de dezvoltare a abilităților profesionale, personale și civice în urma procesului de învățământ
28. Introducerea evaluării existenței unor proceduri pentru deconspirarea corupției, nepotismului și șantajului exercitat asupra studenților
29. Criterii mai complexe în cazul artelor vizuale
30. Criterii adecvate domeniilor vocaționale
31. Criteriile de evaluare să fie adaptate fiecărui domeniu
32. Realizarea unui portal de evaluare on line

Metodologia ARACIS și toate ghidurile ARACIS trebuie revăzute din mai multe puncte de vedere: eliminarea redundanțelor, eliminarea formulărilor vagi, reducerea numărului aspectelor care trebuie tratate și ierarhizarea acestora în funcție de „vechimea” instituției în evaluările ARACIS.

Un indicator este bine definit doar atunci când este măsurabil sau, mai mult, cuantificabil și măsurabil. Indicatorii actuali sunt în majoritate de tip prag, de tipul „promovat sau nepromovat”, deci nu fac distincție între nota 5 și 10 și, ca urmare, nu stimulează calitatea. Importanța pe care criteriile, standardele și indicatorii o acordă procesului de învățământ este formală.

Procedurile care trebuie parcurse pentru autorizarea/acreditarea unui program de studii sau instituției de învățământ superior ar putea fi simplificate utilizând o abordare combinată în cadrul căreia vizita unei comisii de evaluare (care ar putea aprecia la fața locului veridicitatea indicatorilor privind baza materială și condițiile de studiu ale studenților) ar putea fi urmată de completarea, în cadrul unei platforme on-line, a unor indicatori cu privire la eficacitatea educațională și managementul calității.

Se sugerează un plus de coerență și eliminarea paralelismelor în cadrul unor demersuri emise de instituții care vizează diferite laturi ale calității în învățământul superior – ARACIS, Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC), CNFIS, UEFISCDI, CNATDCU etc.

III.2.3. Indicatorii din metodologia ARACIS în vigoare mai puțin relevanți pentru evaluarea instituțională sau a programelor de studii

1. Indicatorii legați de baza materială
2. Indicatorii legați de aspectele financiare
3. Cuantificarea numerică și/sau procentuală pentru evaluarea calității predării
4. Spații de cazare pentru cel puțin 10% din studenți
5. Indicatori specifici de tipul: numărul de locuri în căminele studențești (important fiind, de fapt, gradul de acoperire a cererilor de cazare în cămine), numărul de locuri în sălile de lectură ale bibliotecilor etc.

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

6. Exemple de documente irelevante din raportul de autoevaluare: Regulamentul Senatului, Regulamentul intern de funcționare a universității, Regulamentul activității profesionale a personalului didactic, Regulamentul de organizare și desfășurare a alegerilor academice
7. Cerința ca cel mult 50% dintre cadrele didactice să fie conferențieri sau profesori
8. Pentru programe care se evaluează periodic ar trebui să se solicite numai modificări în raport cu evaluarea anterioară
9. Având în vedere caracterul interdisciplinar al unor programe, precum și faptul că ulterior doctoratului, cadrele didactice efectuează și alte specializări (prin proiecte de cercetare, stagii de cercetare) corelarea strictă între domeniul de doctorat și disciplina predată nu este singurul factor relevant în evaluarea competenței unui cadru didactic pentru a preda o anumită disciplină.
10. Numărul de calculatoare per student
11. Valorificarea calificării prin continuarea studiilor universitare
12. Predarea ca sursă a învățării
13. Eliminarea din rapoartele de evaluare a programelor de studii a referirilor la instituție și înlocuirea cu un formular în care completările să se facă în cea mai mare măsură prin „da/nu”
14. La indicatorul Valorificare calificării prin continuarea studiilor universitare, din cadrul programelor de master, cerința ca cel puțin 20% din absolvenții ultimilor două promoții să urmeze studiile de doctorat sau să lucreze în cercetare este restrictivă, pentru că majoritatea studenților care parcurg nivelul II de studii o fac pentru ca să aibă studii complete conform procesului Bologna
15. Administrație eficientă
16. Bugetul de venituri și cheltuieli

III.2.4. Mijloacele prin care universitatea poate să urmărească traseul profesional al absolvenților ei

1. Păstrarea legăturii cu absolvenții și implicarea acestora în viața comunității academice
2. Crearea unei baze de date cu absolvenții care să fie actualizată periodic și constituirea ALUMNI la nivel de facultăți
3. Link dedicat activităților ALUMNI pe pagina de internet principală a universității
4. Reuniuni periodice pentru dezbateri privind aspectele practice ale domeniului de specializare la care să participe cadre didactice, studenți și absolvenți
5. Invitarea absolvenților la sesiunile de comunicări științifice ale cadrelor didactice

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

6. Reglementare națională prin care angajatorii sunt obligați să anunțe universitatea privind recente angajări ale absolvenților acesteia
7. Generalizarea utilizării fișei absolventului completată la eliberarea actelor de studii
8. Existența unei secțiuni speciale pentru absolvenți în paginile Web ale facultăților

III.2.5. Principalele dimensiuni ale performanței unei instituții de învățământ superior

1. O mai mare vizibilitate și prezență în spațiul public, necesitatea transparenței, responsabilității și comparabilității, promovarea diversității în sectorul universitar european, elaborarea și implementarea unor măsuri adecvate de gestionare a capitalului uman, consolidarea legăturilor cu sectorul non-academic, îmbunătățirea condițiilor de finanțare și promovarea unor modele competitive și sustenabile
2. Performanța unei instituții de învățământ superior este dată de calitatea produselor oferite societății, respectiv competențe și cunoaștere sub diverse forme: cercetarea științifică fundamentală și aplicată, consultanță, expertiză, implicarea membrilor comunității academice în viața societății etc.
3. Plan strategic riguros și capacitate instituțională operațională
4. Capacitatea de atragere a resurselor extrabugetare prin contracte de cercetare
5. Rezultatele cercetării, vizibilitatea lor, impactul lor științific și în mediul economic
6. Poziția universității în diversele clasamente naționale și internaționale
7. Gradul de atractivitate printre candidații la admitere
8. Servicii educaționale de înaltă calitate
9. Capacitatea de a-și flexibiliza programele în funcție de evoluția pieței muncii și, implicit, acordarea unui interes sporit practicii de specialitate
10. Realismul programelor de studii și consecvența implementării lor
11. Numărul programelor de studii în limbi străine promovate de universitate
12. Numărul de studenți străini care studiază în universitate
13. Reputație în rândul comunității academice, vizibilitatea prin absolvenții de marcă
14. Nivelul de pregătire și competențele cadrelor didactice; prezența activă a cadrelor didactice în domeniile de specialitate la nivel național și internațional; rețeaua de relații externe a instituției de învățământ; organizarea de evenimente academice de înalt prestigiu
15. Numărul proiectelor de cercetare internațională în care universitatea este coordonator

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurare a Calității în
Învățământul Superior

16. Numărul invențiilor aplicate în mediul socio-economic
17. Numărul articolelor științifice cu impact internațional deosebit
18. Capacitatea de transfer a realizărilor științifice în sectorul economic, capacitatea de consultanță de specialitate, implicarea în viața socio-economică, parteneriate cu agenții economici de profil etc.
19. Transferul de competențe prin intermediul absolvenților universității
20. Numărul cadrelor didactice care predau la universități din străinătate
21. Calitatea practicii
22. Raportul dintre numărul de absolvenți și numărul de studenți înmatriculați
23. Traseul profesional al absolvenților, recunoaștere internațională
24. Atractivitatea programelor de studiu și corelarea acestora cu evoluția pieței muncii
25. Interesul angajatorilor pentru absolvenții universității
26. Dimensiunea etică
27. Calitatea serviciilor oferite studenților
28. Implicarea membrilor comunității academice în plan socio-cultural
29. Vizibilitatea națională și internațională (modul de reflectare în mass media)
30. Recunoașterea pe piața europeană a calificărilor oferite de instituțiile din țară
31. Capacitatea universității de a oferi condiții pentru formarea și întărirea caracterelor
32. Capacitatea universității de a stimula creativitatea studenților și de a încuraja gândirea critică
33. Capacitatea de a genera cunoaștere
34. Calitatea resurselor umane, calitatea absolvenților, cultura și etosul universitar

III.2.6. Principalele dimensiuni ale performanței cadrului didactic

1. Performanța unui cadru didactic depinde de nivelul de: a) cultura generală și filosofică, de pregătirea de specialitate și psihopedagogică; b) atitudine pozitivă față de oameni, corectitudine, onestitate, demnitate, răbdare, autocontrol, responsabilitate; c) aptitudini cognitive (calități ale gândirii precum capacitatea de analiză și sinteză, flexibilitatea, originalitatea, calități ale memoriei, ale imaginației, inteligența), abilitate verbală, abilități de relaționare, aptitudine pedagogică.
2. Un cadru didactic performant este acela care stăpânește foarte bine disciplina pe care o predă, este la curent cu ultimele descoperiri în domeniu și care are capacitatea de a transmite studenților săi bagajul său de cunoștințe, dar și competența de a forma la rândul său competențe în domeniul pe care îl gestionează și de a încuraja studentul spre problematizare, descoperire și inovare.

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

3. Pentru a fi performant profesorul universitar trebuie să fie simultan și cercetător, și cadru didactic.
4. Asumarea constantă a statutului de pedagog; interesul permanent de a-și eficientiza actul didactic prin activarea tehnicilor și metodelor moderne, activ-participative, cu centrarea pe student a procesului de predare-învățare
5. Cadrul didactic în învățământul superior românesc este în egală măsură formator și modelator de destine profesionale, dar și cercetător în domeniul său de specializare.
6. Notorietate. Performanță în cercetare/creație
7. Profesionalism: pedagogie avansată, inovație și deschidere spre nou, atitudine etică
8. Profesionalism: cunoașterea problematicii domeniului de specializare; experiența în domeniul de specializare; experiența didactică; conectarea la noile tehnologii din domeniul IT&C
9. Demnitate umană, dăruirea pentru profesie și aprecierea pozitivă a colectivelor de studenți și cadre didactice
10. Preocupare pentru pregătirea continuă pe tot parcursul vieții
11. Profesorul să aibă cât mai mulți absolvenți care peste ani să recunoască că l-au avut ca model
12. Capacitatea de a interacționa cu studenții, empatia, capacitatea de a transmite cunoștințe
13. Capacitatea de a crea studentului abilități practice
14. Capacitatea de a trezi interesul pentru materia predată, capacitatea de a transmite nevoia de a învăța pe tot parcursul vieții
15. Prestigiu în fața studenților și colegilor, pe baza prestației didactice, științifice, participării la viața colectivului și crearea sau consolidarea unui „școli”
16. Atașamentul pentru profesie

III.2.7. Principalele dimensiuni ale performanței studentului/absolventului

1. Performanța studentului depinde de: a) atitudine pozitivă față de oameni, corectitudine, onestitate, demnitate, răbdare, autocontrol, responsabilitate; b) aptitudini cognitive (calități ale gândirii precum capacitatea de analiză și sinteză, flexibilitatea, originalitatea, calități ale memoriei, ale imaginației, inteligența, abilitate verbală, abilități de relaționare).
2. Progresul în procesul de învățare, prezența la cursuri, receptivitatea, studiul individual, motivația pentru domeniul de studiu
3. Capacitate intelectuală, seriozitate, dorința de dezvoltare personală bazată pe muncă
4. Conștientizarea profesiunii

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

5. Premii obținute în cadrul unor manifestări științifice studentești organizate la nivel național/internațional
6. Rezultatele obținute la învățătură
7. Disponibilitate la efort
8. Dorința de a însuși cunoștințe și a-și forma deprinderi necesare profesiei alese
9. Absolvirea facultății cu obiective profesionale clare, de viitor
10. Receptivitate, comunicare argumentată, motivare, implicare, seriozitate, responsabilitate, respect față de ceilalți, disponibilitate de a învăța, de a înțelege
11. Capacitatea de abstractizare, de generalizare, de teoretizare a cunoștințelor
12. Capacitate aplicativă, gândire logică
13. Implicare extracurriculară
14. Competențele dobândite pe durata studiilor să îi permită absolventului accesarea rapidă și stabilă a unui loc de muncă, în domeniul de referință sau într-un domeniu apropiat; interesul pentru formarea continuă; spiritul competitiv și orientarea spre performanță; capacitate antreprenorială
15. Competențe și abilități profesionale, corectitudine, onestitate, responsabilitate, capacitate de integrare și de lucru în echipă
16. Absolvirea facultății cu un bagaj profesional care să cuprindă și aspecte legate de integrarea profesională în societate
17. Capacitatea de a soluționa probleme practice concrete specifice domeniului în care se încadrează programul de studii absolvit
18. Abilități practice, abilități de comunicare, spirit de inițiativă, creativitate, preocupări pentru valorificarea competențelor formate
19. Creativitate, vizibilitate, succesul profesional și financiar (domenii vocaționale)

III.2.8. Tendințele învățământului superior românesc în domeniul asigurării și managementului calității în opinia unor reprezentanți ai universităților evaluate instituțional prin Proiectul Qualitas

1. În timp, se va trece de la cultura raportării la cultura calității.
2. Competiția națională și internațională impune abordarea calității în domeniul învățământului superior, iar performanța poate fi realizată numai acolo unde politica de calitate devine esențială în viața universității. Indicatorii trebuie să fie măsurabili, cuantificabili și comparabili.
3. Există o experiență pozitivă în acest domeniu, însă în asigurarea calității un rol important, alături de calitatea actului didactic și a colectivului care-l realizează, îl are asigurarea de condiții economico-financiare pe măsura așteptărilor preconizate.

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

4. Instituțiile de învățământ superior și cercetare trebuie să devină instituții sociale centrale și elemente-cheie în economia europeană bazată pe cunoaștere.
5. Recunoașterea și accesibilitatea absolvenților pe piața muncii europene/internaționale
6. Centrarea pe performanță, profesionalism
7. Birocratizare, uneori excesivă
8. Orientare spre un învățământ orientat spre formarea de competențe transdisciplinare care să faciliteze absorbția rapidă a absolvenților pe piața muncii
9. Tranziția către un sistem de analiză cantitativă cu indicatori măsurabili, cuantificabili și comparabili, cu accent pe evaluarea în ansamblu a rezultatelor obținute
10. Acordarea unei încrederi mărite evaluării interne realizate de instituție
11. O tendință de schimbare a percepțiilor la nivelul cadrelor didactice și al studenților în direcția acordării unei importanțe sporite instituției asigurării calității
12. Valorile pe care se bazează învățământul superior românesc: responsabilitate, transparență, orientare către beneficiari
13. Prin ARACIS, învățământul superior românesc a reușit să implementeze un sistem funcțional de asigurare a calității.
14. Tendințele sunt de rafinare a evaluării, de perfecționare a evaluatorilor și de conformare din ce în ce mai precisă la criterii și standarde.
15. Misiunea fiecărei universități tinde să înglobeze o componentă socială pregnantă, care să îi confere acesteia rolul de motor al schimbărilor economice, sociale și culturale, în strânsă legătură cu dinamica mediului, dar mai ales cu preocuparea pentru responsabilitatea socială individuală și colectivă a membrilor comunității academice.
16. Deplasarea accentului, în cadrul sistemului de asigurare a calității, de la reglementări la practici de management al calității consolidate, care și-au probat în timp capacitatea efectivă de a regla procesele pentru care au fost proiectate
17. Accentuarea legăturii dintre universități și stakeholderi, cu implicații în planul recunoașterii calificărilor absolvenților pe piața forței de muncă
18. Restructurarea semnificativă a relației dintre studenți și cadrele didactice, pe măsură ce accesul la tehnologiile informației devine din ce în ce mai larg, astfel încât acesta își pune amprenta asupra atât asupra proceselor educative timpurii, cât mai ales asupra formării realizate la nivel universitar
19. Ascensiunea tehnologiilor informațiilor și comunicării, cu impact direct asupra revoluționării metodelor didactice tradiționale.
20. Utilizarea blended learning-ului va conduce la estomparea diferențelor dintre învățământul cu frecvență și învățământul la distanță.

21. Dezvoltarea tehnologiei informațiilor are implicații asupra tendinței de integrare a proceselor academice derulate la nivelul unei universități – sistemele informatice gestionează întreg parcursul de învățare al studenților – de la înscriere, până la relația cu stakeholderii și formarea continuă
22. Creșterea importanței asigurării calității în percepția cadrelor didactice și a studenților
23. Depășirea tendinței de conformare la nivelurile minimale ale criteriilor și standardelor de asigurare a calității. Apare nevoia de clasificare a instituțiilor de învățământ superior și de ierarhizare a programelor de studii pe baza unor indicatori de natură să le stimuleze în realizarea de performanțe.
24. Deplasarea accentului spre indicatori calitativi care să schimbe orientarea universităților de a fi preocupate de propria supraviețuire financiară, spre o universitate centrată pe student
25. Tendințele învățământului superior românesc în domeniul asigurării și managementului calității sunt de adaptare la cerințele stabilite de ENQA, de adaptare la schimbările care au loc în procesele de învățământ, de instruire și perfecționare a personalului cu atribuții în domeniul calității; de consolidare a sistemelor de management al calității din universități, de dezvoltare a funcției sociale a universității.
26. Crește preocuparea pentru asigurarea calității programelor de studii, prin centrarea atenției asupra satisfacerii nevoilor explicite și implicite ale societății și inserarea facilă a absolvenților în piața forței de muncă.
27. Se impune mai multă responsabilitate și dedicare din partea tuturor membrilor comunității academice, mai multă onestitate și calitate și mai puțin formalism.

IV. Aprecieri, observații și tendințe formulate de reprezentanți ai universităților evaluate instituțional prin Proiectul Qualitas cu privire la evaluarea calității și calitatea sistemului de învățământ superior

Managementul calității trebuie să vizeze întreaga activitate a universității. O organizație furnizoare de educație trebuie să tindă spre un management al calității totale, în care întregul sistem managerial să fie guvernat de atingerea celor mai înalte performanțe posibile și să tindă spre îmbunătățirea continuă a acestora. Învățământul superior poate fi cel care construiește educația individului, ca actor principal al dezvoltării societății, ori numai premisele unei educații bazate pe managementul calității totale a proceselor universității poate asigura acest deziderat.

Internaționalizarea universităților românești, care se vor afirma tot mai pregnant ca actori credibili pe piața globală a furnizorilor de educație, este de natură să creeze presiunea necesară pentru ca instituțiile de învățământ superior din România să-și

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Însușească cele mai bune practici diseminate la nivel european în ceea ce privește asigurarea calității proceselor academice și administrative derulate în cadrul lor.

Asigurarea calității învățământului superior la nivelul standardelor din Spațiul European al Învățământului Superior are un rol esențial în pregătirea resurselor umane și dezvoltarea personală ca cetățeni ai unei societăți democratice bazate pe cunoaștere.

Pe de altă parte, se observă și tendința de schimbare a percepțiilor cadrelor didactice și studenților în direcția acordării unei importanțe sporite instituției asigurării calității, instrumentarului și metodelor de lucru specifice.

În prezent, actorii din sistem – studenții, cadrele didactice și angajatorii au început să realizeze că nu există nici o altă activitate care promite mai multă influență în îmbunătățirea societății decât dezvoltarea unei generații care înțelege conceptul de calitate și acționează pentru a-l îmbunătăți. Se dezvoltă tendința firească de a implica mai mult angajatorii în procesul de învățământ. Există propunerea de a se introduce în curricula universitară a fiecărui program de studii a unor discipline aplicative susținute de specialiști din rândul angajatorilor la propunerea consiliilor acestora.

De interes major ar trebui să se bucure următoarele aspecte: calitatea personalului didactic și de cercetare din instituțiile de învățământ superior; importanța acordată practicii profesionale a studenților – activitate uneori marginalizată și derularea unor parteneriate strategice în acest sens; capacitatea instituțiilor de a-și adapta programele la cerințele pieței muncii; dezvoltarea spiritului antreprenorial al studenților; capacitatea cadrelor didactice de a-și disemina rezultatele activității de cercetare în cadrul proceselor didactice; dezvoltarea unor programe trans-curriculare, care să permită însușirea unor cunoștințe din domenii învecinate și, implicit, creșterea gradului de adaptabilitate la cerințele pieței muncii.

Există opinia conform căreia, la nivel curricular, se tinde spre teoretizare, fapt care va avea implicații negative pe termen mediu și lung asupra performanțelor absolvenților. Dezvoltarea competențelor cognitive, în defavoarea celor profesionale, va crea situații în care abilitățile practice ale absolvenților vor fi ne semnificative. În perspectiva dezvoltării unor sisteme eficiente de instruire a viitorilor absolvenți, este necesar ca această abordare să fie reconsiderată.

Nivelul de exigență a cadrelor didactice se raportează la nivelul de receptivitate din partea studenților, acesta fiind uneori foarte scăzut. Pentru a contracara această situație, trebuie găsite căi pentru antrenarea și motivarea studenților în activități extracurriculare cu utilitate practică, lansarea de competiții între studenți pe profilul specializărilor, obligativitatea cadrelor didactice de a participa la cursuri de formare în domeniul managementului academic etc.

Apare o tendință de schimbare a percepțiilor la nivelul cadrelor didactice în direcția acordării unei importanțe sporite activităților de asigurării calității, cât și instrumentelor de lucru, precum evaluarea colegială, evaluarea de către studenți etc.

Un posibil risc pentru viitor îl poate reprezenta nivelul de salarizare a cadrelor didactice debutante. Acesta poate acționa ca o frână în alegerea unei cariere didactice de către cei mai buni absolvenți și nu constituie un element motivant în creșterea interesului pentru performanță și calitate în învățământul universitar.

Faptul că instituțiile de învățământ superior se preocupă în mod constant de redefinirea programelor de studii și de evaluarea periodică a acestora arată cât se poate de clar că există o grijă față de răspunsul corect la nevoile societății, față de integrarea absolvenților pe piața muncii prin ajustarea continuă a conținuturilor curriculare. De asemenea, tendința către modernizare decurge și ea în mod clar din nevoia de actualizare perpetuă a metodelor didactice.

Tendențele de evoluție a calității învățământului superior nu depind doar de datele sistemului de învățământ și de cei care lucrează în acest sistem, ele depind și de atitudinea publicului larg față de școală, în general, și de direcția în care merge societatea. Imaginea publică a sistemului de învățământ superior trebuie reconstruită, profesionalismul și credibilitatea universităților trebuie să crească pentru a contribui la dezvoltarea societății. Apare ca necesară generarea încrederii în capacitatea universităților de a satisface așteptările implicite și explicite ale societății.

Este evident că orientarea absolvenților de liceu către programele de studii cu profil tehnic este redusă și că numărul persoanelor cu studii superioare la mia de locuitori cu vârstă cuprinsă între 30 și 35 de ani nu este satisfăcătoare. Pe de altă parte, trebuie dezvoltată funcția socială a universităților prin atragerea absolvenților de liceu din zonele sociale defavorizate. Asumarea formală și fermă a statutului de universități din și pentru regiune ar trebui să fie un mijloc de dezvoltare instituțională și, mai ales, de dezvoltare economică și socială la nivel regional. Pentru că se confruntă cu dificultăți majore care decurg din caracterul limitat al resurselor financiare disponibile, unele universități sunt mai preocupate de numărul de studenți decât de calitatea oferită pentru pregătirea acestora. În aceste situații, restrângerea ofertei educaționale și orientarea către nevoile regionale de resurse umane calificate poate fi o opțiune pentru universitățile aflate în dificultate.

Există semnale legate de lipsa sau inconsistentă percepție pozitivă a unor studenți față de pregătirea academică, fapt dovedit și de creșterea raportului dintre numărul de studenți înmatriculați în anul întâi și numărul absolvenților, ceea ce poate indica o anumită ineficiență a proceselor didactice.

Pentru a crește șansele de formare academică, mai ales pentru persoanele foarte ocupate, se menține nevoia de extindere și perfecționarea învățământului la distanță și cu frecvență redusă, prin adecvarea legislației și a dotărilor.

Cu referire la metodologia, procedurile și standardele de evaluare instituțională și de evaluare a programelor de studii, observațiile sunt în general pozitive, dar există și propuneri de perfecționare.

Se observă o consolidare a ARACIS, precum și creșterea gradului de profesionalism al evaluatorilor programelor de studii.

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OPESDRU

Agencia Română de
Asigurarea a Calității în
Învățământul Superior

Se observă o tendință din partea ARACIS de a acorda o încredere sporită instituțiilor de învățământ superior, ceea ce demonstrează faptul că așteptările la adresa acestora au fost atinse.

S-a trecut de la faza preluării practicilor și proceselor din mediul de referință (instituții de învățământ superior din UE) la asumarea lor organică: este un proces dificil dar necesar, care va spori efectiv calitatea învățământului românesc, pe termen mediu.

Calitatea în învățământul superior este analizată prin prisma unor indicatori, de cele mai multe ori statistici, prin standarde specifice și proceduri riguroase. Cu alte cuvinte, nivelul de standardizare și formalizare a învățământului superior este ridicat ceea ce a produs o stabilizare a sistemului de învățământ superior.

Învățământul superior românesc trebuie să se dezvolte în continuare pe pilonii culturii calității organizaționale, atât la nivel instituțional, cât și la nivel individual, al flexibilității programelor de studii în funcție de cererile imediate ale pieței forței de muncă, ca suport prioritar al centrării pe student a tuturor proceselor instituționale. În acest sens, dezvoltarea sistemelor actuale de management al calității universităților spre sisteme de management al calității totale, care să permită adaptarea facilă și imediată la modificările mediului economic, constituie o necesitate prioritară a învățământului românesc.

Abrevieri

ANC – Autoritatea Națională pentru Calificări

ARACIS – Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior

CEAC – Comisia pentru Evaluarea și Asigurarea Calității

CNATDCU – Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare

CNFIS – Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior

ENQA – The European Association for Quality Assurance in Higher Education

ECTS – European Credit Transfer and Accumulation System

SRAC – Societatea Română pentru Asigurarea Calității

UEFISCDI – Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării

Referințe

1. Metodologia de evaluare externă a programelor de studii și a instituțiilor de învățământ superior (http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Proceduri/Metodologie_de_evaluare_externa.pdf)
2. Ghidul activităților de evaluare a calității programelor de studii universitare și a instituțiilor de învățământ superior (http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Proceduri/partea_I_acredidare_programe_licenta_si_master_Aprilie_2010.pdf)
3. SMQ - Sistemul de Management al Calității (Definițiile referitoare la SMQ sunt conform SR EN ISO 9000:2006 și SR IWA 2:2009)

Anexă – Formularul de anchetă sociologică

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.2 „Calitate în învățământul superior”

Titlul proiectului „Dezvoltarea și consolidarea culturii calității la nivelul sistemului de învățământ superior românesc - QUALITAS”

Contact POSDRU/1.55/1.2/S/141894

ANCHETĂ SOCIOLOGICĂ

Stimate Domnule Profesor¹,

În cadrul proiectului QUALITAS, al cărui beneficiar este ARACIS, se realizează un studiu în rândul celor 20 de instituții de învățământ superior selectate în vederea evaluării instituționale.

Scopul studiului este de a identifica opinia instituțiilor de învățământ superior, selectate în proiect pentru evaluare instituțională, asupra proceselor de autoevaluare și de evaluare externă a calității în învățământul superior și identificarea unor propuneri de îmbunătățire a politicilor și metodologiilor de evaluare și asigurare a calității. De asemenea, suntem preocupați de realizarea unei analize comparative a tendințelor de evoluție a stării calității învățământului superior pe baza datelor furnizate de universitățile selectate pentru evaluare instituțională în cadrul proiectului.

Răspunsurile sunt confidențiale, iar colaborarea dumneavoastră este deosebit de utilă în vederea stabilirii unei imagini concrete asupra procesului de evaluare și a tendințelor de evoluție a calității sistemului de învățământ superior românesc.

Analiza rezultatelor din chestionar va fi valorificată într-un Raport sintetic, care va fi publicat în limba română și în limba engleză. Raportul sintetic va fi făcut public și prin postare pe site-ul ARACIS.

Vă mulțumim anticipat pentru disponibilitate, implicare și timpul acordat.

PRECIZĂRI: METODOLOGIA ARACIS de evaluare externă a instituțiilor de învățământ superior și a programelor de studii universitare se referă la domeniile pentru asigurarea calității educației, criteriile, **standardele², standardele de referință³ și indicatorii de performanță⁴**. Standardele, standardele de referință și indicatorii de performanță descriu cerințele de calitate privind activitățile unei universități care solicită să fie autorizată să funcționeze provizoriu, să fie acreditată sau să fie evaluată periodic, respectiv care solicită autorizarea de funcționare provizorie/ acreditarea/ evaluarea periodică a unui program de studii.

Domeniile pentru asigurarea calității educației		
A. Capacitatea instituțională	B. Eficacitatea educațională	C. Managementul calității
Criterii		
Standarde - definesc nivelul minim obligatoriu de realizare a unei activități		Standarde de referință - definesc un nivel optimal de realizare a unei activități
Indicatori de performanță		

¹ Nota: Chestionarul este adresat Prorectorului responsabil cu asigurarea calității, Președintelui/ Directorului CEAC/ DAC, coordonatorilor/ responsabililor de programe de studii, specialiștilor în evaluarea și asigurarea calității învățământului superior desemnați de conducerea universității.

² **Standardele** definesc nivelul minim obligatoriu de realizare a unei activități în educație. Orice standard este formulat sub forma unui enunț și se concretizează printr-un set de indicatori de performanță. Standardele sunt diferențiate pe domenii și criterii de asigurare a calității.

³ **Standardele de referință** definesc un nivel optimal de realizare a unei activități pe baza bunelor practici existente la nivel național, european sau mondial. Standardele de referință sunt specifice fiecărui program de studii sau fiecărei instituții, sunt opționale și se situează peste nivelul minimal.

⁴ **Indicatorul de performanță** reprezintă un instrument de măsurare a gradului de realizare a unei activități prin raportare la un standard. Indicatorii de performanță identifică acele rezultate care variază de la un nivel minim acceptabil până la un nivel maxim identificabil. Nivelul minim al indicatorilor de performanță corespunde cerințelor unui standard. Nivelurile maxime corespund standardelor de referință, sunt opționale și diferențiază calitatea din instituții în mod ierarhic progresiv.

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurarea a Calității în
Învățământul Superior

PARTEA I - CHESTIONARUL

SECȚIUNEA I. Mecanisme și procese în evaluarea internă a calității

Q1. Vă rugăm să evaluați cu note de la 1 la 10 nivelul de satisfacție privind procedurile, politicile, metodologiile interne și mecanismele de îmbunătățire a calității proceselor academice,
unde: 1 – nivel foarte scăzut, 10 – nivelul cel mai ridicat, NS – Nu știu, NR – Nu răspund.

Nr. crt.	Itemii	Nota										N S	N R	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1.	Regulamentele și procedurile interne asigură desfășurarea optimă, corectă și eficientă a activităților educaționale.													
2.	Metodologiile interne privind asigurarea calității sunt operaționale și aplicate consecvent.													
3.	Universitatea are mecanisme clare prin care asigură servicii de perfecționare, informare și suport pedagogic pentru personalul didactic.													
4.	Evaluarea periodică a performanței personalului didactic privind activitatea didactică a condus la creșterea calității procesului didactic.													
5.	Universitatea are mecanisme clare prin care asigură proiectarea unor programe de studii în corelație cu cerințele pieței muncii.													
6.	Universitatea are o strategie privind proiectarea modulară a programelor de studii care facilitează mobilitatea studenților în baza unor protocoale/ convenții naționale/ internaționale.													
7.	Universitatea are preocupări privind recunoașterea internațională a diplomelor/ certificatelor eliberate.													
8.	Universitatea are mecanisme de implicare a studenților în creșterea calității proceselor academice.													
9.	Universitatea are o politică și o cultură orientată către cercetarea/ inovarea în domeniu educațional.													

SECȚIUNEA II. Mecanisme privind evaluarea externă a calității

Q2. Vă rugăm să evaluați cu note de la 1 la 10 în ce măsură evaluările externe satisfac nevoile și așteptările instituției,
unde: 1 – în foarte mică măsură, iar 10 – în foarte mare măsură, NS – Nu știu, NR – Nu răspund.

Nr. crt.	Itemii	Nota										N S	N R	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
10.	Metodologiile, standardele și indicatorii ARACIS sunt relevante în analiza calității în învățământul superior.													
11.	Evaluările periodice externe realizate de ARACIS au condus la îmbunătățirea activităților academice.													
12.	Experții ARACIS prezintă un grad sporit de profesionalism.													
13.	Există un grad ridicat de încredere în procesele de evaluare externă.													
14.	Mecanismele de evaluare EUA au avut impact pozitiv asupra proceselor de evaluare internă.													
15.	Legislația promovată de MEN reprezintă un factor activ în asigurarea calității sistemului de educație.													

SECȚIUNEA III. Propuneri privind îmbunătățirea proceselor de educație și de evaluare a calității

Q3. Vă rugăm să evaluați cu note de la 1 la 10 importanța următorilor itemi,

unde: 1 – total neimportant, iar 10 – foarte important, NS – Nu știu, NR – Nu răspund.

Nr. crt.	Itemii	Nota										N	S	R	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10				
16.	Indicatorii menționați în fișele de evaluare externă necesită o cuantificare numerică, cu ponderi prestabilite, care prin agregare să stabilească un scor global.														
17.	Este importantă utilizarea platformelor e-learning în procesul didactic (predare-învățare-evaluare).														
18.	Procesul de evaluare a calității sistemului de învățământ trebuie să se desfășoare etapizat: I) Nivel instituțional, II) Nivelul programelor/ domeniilor de studii, III) Nivelul disciplinelor din planul de învățământ.														

Q4. În evaluarea calității sistemului academic ce pondere ați acorda următorilor indicatori?

Indicatori	Pondere %
19. Indicatorilor de <i>intrare (input)</i> ⁵	
20. Indicatorilor de <i>proces</i> ⁶	
21. Indicatorilor de <i>ieșire (output)</i> ⁷	
22. Indicatorilor de <i>outcome</i> ⁸	
Total	100%

SECȚIUNEA IV. Aspecte organizatorice

Q5. Estimativ, care este durata de întocmire a unui dosar de evaluare internă (autoevaluare) în vederea autorizării/ acreditării/ evaluării periodice unui program de studii de licență?

- sub 2 săptămâni
- 3-5 săptămâni
- 6-8 săptămâni
- peste 9 săptămâni.

Q6. Câte persoane participă la întocmirea raportului de autoevaluare (a unui program de studii)?

- membrii departamentului CEAC și responsabilul programului evaluat
- 2-5 persoane din cadrul departamentului academic, cu participarea unui membru CEAC
- 6-10 persoane din cadrul departamentului academic, cu participarea unor membri CEAC
- tot colectivul didactic al programului de studii.

⁵ Indicatorul de intrare (input) reprezintă factorul luat în considerare înaintea începerii procesului de învățământ (de exemplu, raportul dintre numărul de studenți și numărul cadrelor didactice, datele privind valorificarea cercetării științifice a cadrelor didactice, dotarea laboratoarelor, metodele de recrutare și selecție a candidaților – procedura admiterii etc.).

⁶ Indicatorul de proces se referă la factorii existenți în cursul procesului de predare-învățare-evaluare (de exemplu, competențele pedagogice ale cadrelor didactice, tehnologiile didactice, gradul de corelare a conținutului disciplinelor cu obiectivele acestora, relevanța evaluării competențelor dobândite de studenți etc.).

⁷ Indicatorul de ieșire (output) vizează rezultatele directe după încheierea procesului de învățământ (de exemplu, raportul dintre numărul absolvenților și numărul studenților înmatriculați după admitere, gradul în care absolvenții au dobândit competențele enunțate la debutul programului de studii etc.).

⁸ Indicatorul de tip outcome vizează rezultatele indirecte după încheierea procesului de învățământ (de exemplu, numărul absolvenților care au fost angajați în primele 6 luni de la terminarea studiilor în domeniul pentru care s-au pregătit).

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NATIONALE ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Agencia Română de
Asigurarea a Calității în
Învățământul Superior

PARTEA a II-a INTERVIUL STRUCTURAT

SECȚIUNEA V. Întrebări deschise

I	<p>Q7. În opinia dumneavoastră care sunt principalele dimensiuni ale calității sistemului de învățământ superior?</p> <p>Răspuns:</p>
II	<p>Q8. În opinia dumneavoastră care sunt modificările care necesită a fi aduse în Metodologia de evaluare externă a instituțiilor de învățământ superior și a programelor de studii (răspuns structural pe cele 2 direcții principale: Proceduri și, respectiv, Criterii, Standarde și Indicatori)?</p> <p>Răspuns: Proceduri:</p> <p>Criterii, Standarde și Indicatori:</p>
III	<p>Q9. În opinia dumneavoastră care sunt indicatorii din metodologia ARACIS în vigoare pe care îi considerați mai puțin relevanți pentru evaluarea instituțională sau a programelor de studii?</p> <p>Răspuns:</p>
IV	<p>Q10. În opinia dumneavoastră care sunt mijloacele prin care universitatea poate să urmărească traseul profesional al absolvenților ei?</p> <p>Răspuns:</p>
V	<p>Q11. În opinia dumneavoastră care sunt principalele dimensiuni ale performanței unei instituții de învățământ superior?</p> <p>Răspuns:</p>
VI	<p>Q12. În opinia dumneavoastră care sunt principalele dimensiuni ale performanței cadrului didactic?</p> <p>Răspuns:</p>
VII	<p>Q13. În opinia dumneavoastră care sunt principalele dimensiuni ale performanței studentului/absolventului?</p> <p>Răspuns:</p>
VIII	<p>Q14. În opinia dumneavoastră care sunt tendințele învățământului superior românesc în domeniul asigurării și managementului calității?</p> <p>Răspuns:</p>

SECȚIUNEA VI. Opinii privind tendințele calității învățământului superior românesc

(Vă rugăm să prezentați opiniile dumneavoastră pe larg)

Vă mulțumim pentru implicare și pentru timpul acordat.

Vă asigurăm că opiniile Dumneavoastră contează!

*Pentru informații și întrebări suplimentare, vă rog să ne contactați la
adresa de e-mail: qualitas@aracis.ro.*

A se completa de către operatorul de interviu:

Numele operatorului de interviu:

Data înregistrării:

Acest document este realizat în cadrul proiectului POSDRU – QUALITAS. Utilizarea sau reproducerea completă sau parțială a prezentului document se va realiza numai cu acordul scris al ARACIS.

Notă: Colectarea informațiilor pe baza prezentului chestionar se face cu respectarea prevederilor art. 12 din Legea nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, cu modificările și completările ulterioare.

Investește în oameni!
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane
2007 – 2013

Axa prioritară 1 **„Educația și formarea profesională
în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății
bazate pe cunoaștere”**

Domeniul major de intervenție

1.2 „Calitate în învățământul superior”

**Titlul proiectului „Dezvoltarea și consolidarea culturii
calității la nivelul sistemului de învățământ superior
românesc - QUALITAS”**

Contract POSDRU/155/1.2/S/141894

Agenția Română de Asigurare a Calității
în Învățământul Superior
decembrie 2015

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.